

Projekt

z dnia 21 stycznia 2022 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W POŁAŃCU**

z dnia ..... 2022 r.

w sprawie uchwalenia 3 – letniego „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Połaniec na lata 2022 – 2024”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z zm. zm.¹⁾) oraz art. 176 pkt 1 i art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 821 ze.zm²⁾), Rada Miejska w Połańcu uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Połaniec na lata 2022-2024”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Połaniec.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego ogłoszone w: Dz. U. z 2021r. poz. 1834

²⁾Zmiany tekstu jednolitego ogłoszone w: Dz. U. z 2021r. poz. 159, 1006, 1981, 2270, 2328)

Załącznik

do Uchwały Nr

Rady Miejskiej w Połańcu

z dnia

GMINNY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
MIASTA I GMINY POŁANIEC
NA LATA 2022-2024

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	5
III.	DIAGNOZA	6
IV.	ZADANIA I CELE PROGRAMU	14
V.	ANALIZA SWOT	16
VI.	ADRESACI PROGRAMU	18
VII.	REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	19
VIII.	CZAS REALIZACJI PROGRAMU	20
IX.	PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	20
X.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	20
XI.	MONITOROWANIE PROGRAMU	20
XII.	ZAKOŃCZENIE	21

I. WSTĘP

Niniejszy Gminny Program Wspierania Rodziny Miasta i Gminy Połaniec na lata 2022-2024, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Mieście i Gminie Połaniec w latach 2019-2021.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Rodzina i dziecko są chronione w ustawodawstwie polskim. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej mówi, że „Małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny, rodzina, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.”¹ Do szczególnej pomocy ze strony państwa mają prawo rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza rodziny wielodzietne i niepełne.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, składająca się z rodziców i dzieci. Zapewnia ciągłość biologiczną społeczeństwa. Stanowi pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze, z jakim styka się dziecko. Rodzina jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Oddziaływanie wychowawcze rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Zdrowa rodzina, wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje, zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości, dając im możliwość prawidłowego rozwoju i prawidłowego wypełniania ról społecznych w przyszłości.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może jednak zagrażać szereg różnych czynników. Znaczący wpływ mają zjawiska patologiczne, bowiem ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która potrzebuje pomocy z zewnątrz, ponieważ sama często nie potrafi rozwiązywać swoich problemów, w celu wyjścia z sytuacji kryzysowych oraz sprostać swoim obowiązkom względem dzieci. Do zjawisk patologicznych, prowadzących do niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość i przemoc w rodzinie. Ich występowanie często powiązane jest z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Powyższe problemy są najczęstszą przyczyną niedostosowania

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., art. 18.

społecznego dzieci. Występujące w rodzinie trudności są często złożone i do rozwiązania wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań osób ze specjalistycznym przygotowaniem oraz instytucji działających na rzecz rodzin.

Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego ich monitorowania i wsparcia, w szczególności przez pracowników socjalnych, a w razie potrzeby przez asystentów rodziny. Praca z rodziną powinna być prowadzona we wczesnym okresie jej zagrożenia, przez wykwalifikowaną w tym zakresie kadrę. Pomoc rodzinie ma na celu przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania, poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu oraz w społeczeństwie.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy z dn. 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej działania realizowane przez samorząd gminny to:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego znajdujących się m.in. w:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
6. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
9. Ustawa z dnia 7 września 2007 r o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
10. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy.
11. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny.
12. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
13. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne.
14. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych.
15. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
16. Wieloletni gminny program osłonowy „Gorący posiłek” na lata 2019-2023 przyjęty uchwałą Nr V/18/2018 Rady Miejskiej w Połancu z dnia 27 grudnia 2018 r.

Podstawą do określenia celów programu w zakresie proponowanych form wsparcia na rzecz przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych, była diagnoza społeczna dotycząca funkcjonalności rodzin zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Połaniec.

Niniejszy program wpisuje się w cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Połaniec na lata 2021-2027 przyjętej Uchwałą nr XLII/307/2021 Rady Miejskiej w Połancu z dnia 24 czerwca 2021 r.

Jednocześnie dokument ten jest komplementarny z następującymi lokalnymi programami uwzględniającymi działania dotyczące polityki społecznej wobec rodzin, realizowanymi przez Gminę Połaniec:

- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Połaniec
- Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.
- Wieloletnim gminnym programem osłonowym „Gorący posiłek”.

III. DIAGNOZA

Połaniec – miasto położone w pow. staszowskim, w południowo-wschodniej części woj. świętokrzyskiego. Jest siedzibą miejsko-wiejskiej gminy Połaniec. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2020r. w mieście i gminie Połaniec zameldowanych było 11 683 mieszkańców, z czego 7 988 osób w mieście Połaniec. W podziale na płeć, na dzień 31.12.2020r. mieszkało w gminie 4 069 kobiet i 3 919 mężczyzn. Wg danych PUP stopa bezrobocia na dzień 31.12.2020r. w powiecie staszowskim wynosiła 7%.

Tabela 1. Liczba ludności wg kategorii wieku na dzień 31.12.2020r.

W wieku:	Ludność wg kategorii wiekowej			Ogółem
	0-14 lat	15- 64 lat	65 lat i więcej	
Kobiety	864	4 033	990	5 887
Mężczyźni	927	4 002	867	5 796
Łącznie:				11 683

Zródło: Główny Urząd Statystyczny

Dla potrzeb Programu opracowano Kartę diagnostyczno - statystyczną zawierającą m.in. informacje na temat liczby mieszkańców, liczby rodzin korzystających m. in. z: pomocy społecznej, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów szkolnych i socjalnych. Karta diagnostyczna posłuży do analizy danych o rodzinach objętych wsparciem oraz określenia celów pracy z rodziną.

Tabela 2. Karta diagnostyczno - statystyczna

WYSZCZEGÓLNIENIE	LATA		
	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Połaniec	11 815	11 764	11 683

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	555	554	489
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	895	1 391	1 352
Liczba dzieci uprawnionych do świadczenia wychowawczego	1 347	2 399	2 224
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	587	420	487
Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego	38	30	28
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów socjalnych	64	49	38
Liczba dzieci korzystających z zasiłków szkolnych	3	5	4
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	16	38	24
Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	24	200	58
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w celu podjęcia leczenia odwykowego	17	12	14
Liczba osób zgłoszonych /korzystających z Punktu Informacyjno-Konsultacyjno	187	132	104
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	18	33	54

Źródło: Opracowanie własne

Ustawa o pomocy społecznej przewiduje kilkanaście przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną. Na przestrzeni lat, wśród dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej znajdują się cztery przesłanki: długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność i ubóstwo (zmienia się jedynie miejsce konkretnego czynnika w strukturze problemów).

Analizując na przestrzeni lat liczbę osób korzystających z pomocy społecznej, da się zauważyć, że liczba rodzin i liczba osób w rodzinie systematycznie spada.

Nadal jednak szacuje się, że z ubóstwa powiązanego z innymi trudnościami życiowymi korzysta 2 % mieszkańców Miasta i Gminy Połaniec.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2018 – 2020.

Powody trudnej sytuacji rodziny	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	124	289	105	229	107	228
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0

Bezdomność	1	1	2	2	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	45	237	36	193	30	171
w tym: wielodzietność	37	206	29	164	25	151
Bezrobocie	122	346	112	300	124	311
Niepelnosprawność	224	441	226	428	192	349
Długotrwała lub ciężka choroba	420	827	434	817	371	668
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	176	482	169	420	163	392
w tym rodziny:						
niepełne	57	175	47	133	37	104
wielodzietne	28	153	20	111	18	103
Przemoc w rodzinie	2	6	2	7	7	18
Alkoholizm	53	90	46	81	43	67
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	3	4	4	11
Zdarzenie losowe	1	4	1	5	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

W oparciu o dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu uznać należy, że najpotrzebniejsza jest praca w zakresie wsparcia rodzin. Pod opieką tutejszego OPS znajduje się 489 rodzin, z czego 113 stanowią rodziny z dziećmi. Analizowana w tym okresie struktura rodzin z dziećmi wskazuje, że pomocy udzielano przede wszystkim rodzinom mającym na utrzymaniu jedno bądź dwoje dzieci.

Tabela nr 4. Typy rodzin, ze względu na liczbę dzieci w rodzinie objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	2018		2019		2020	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Rodziny ogółem, w tym o liczbie osób	555	1190	554	1111	489	962
1	270	270	294	294	275	275
2	116	232	115	230	92	184
3	68	204	62	186	53	159
4	58	232	45	180	35	140
5	22	110	21	105	17	85
6 i więcej	21	142	17	116	17	119
Rodziny z dziećmi , w tym o liczbie dzieci	154	616	135	530	113	445
1	64	193	54	160	44	117
2	53	209	50	189	41	158
3	22	111	19	99	14	74
4	11	70	8	49	10	61
5	3	22	3	22	3	22
6 i więcej	1	11	1	11	1	13
Rodziny niepełne o liczbie dzieci	50	168	46	142	46	137
1	20	46	18	39	24	54
2	20	70	21	68	15	49
3	5	20	3	12	3	12
4 i więcej	5	32	4	23	4	22

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połancu

Poniższa Tabela nr 5 przedstawia dane dotyczące liczby dzieci z terenu Miasta i Gminy Połaniec umieszczonych na podstawie zarządzenia sądu rodzinnego w pieczy zastępczej w latach 2018-2020.

Tabela 5. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018 – 2020

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Rok	Rok	Rok
	2018	2019	2020
Ogółem	7	7	8
W tym:			
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	6	6	7

Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	1	1
--	---	---	---

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie

Jak pokazują dane, liczba dzieci z terenu miasta i gminy Połaniec przebywających w pieczy zastępczej w latach 2018-2020 utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina od 2012 roku współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Zestawienie kosztów za lata 2018-2020 przedstawia Tabela nr 6.

Tabela nr 6. Wydatki gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Rodzaj pieczy zastępczej	Wysokość wydatków		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Rodziny zastępcze	20 321,93	27 836,34	33 190,02
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	15 821,10	15 769,42	16 738,30
Ogółem poniesione koszty	36 143,03	43 605,76	49 928,32

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

Jednym z najistotniejszych czynników warunkujących właściwe funkcjonowanie dziecka w środowisku społecznym jest zdolność rodziców do prawidłowego reagowania w sytuacjach wychowawczych, uwzględniająca potrzeby dziecka, określona przez wiedzę, system wartości i norm. Niezbędna jest świadomość celów wychowania i umiejętność działania wychowawczego. Systemy rodzinne, w których rodzice mają trudności w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych są częściej narażone na występowanie niedostatku, ubóstwa oraz wykluczenia społecznego. Znaczenie i rola rodziny w całości rozwoju dziecka jest ogromna, zaś umiejętności wychowawcze rodziców mają kluczowe znaczenie. Każde dziecko wymaga komunikowania uczuć oraz udzielania wsparcia stosownego do wieku i potrzeb indywidualnych. Prawidłową postawę rodzicielską cechuje akceptacja dziecka, współdziałanie z dzieckiem oraz uznanie praw dziecka.

Rodziców, których negatywne wzorce zachowań w sposób stały i dominujący wpływają na życie dziecka, cechują postawy rodzicielskie negatywne, tj.: postawa unikająca, postawa odrzucająca, postawa nadmiernie chroniąca, postawa nadmiernie wymagająca.

Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych stanowi zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadanie obowiązkowe gminy.

W przypadku, gdy ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Po otrzymaniu wniosku kierownik ośrodka przydziela rodzinie asystenta rodziny.

Zadaniowy system czasu pracy asystenta pozwala na elastyczną i dostosowaną do realnych potrzeb rodziny pracę. Asystent wspomaga rodziny dysfunkcyjne, z małoletnimi dziećmi w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, socjalnych, jak również pomaga w prowadzeniu gospodarstwa domowego, planowaniu wydatków i w innych obowiązkach rodzicielskich.

Rolą asystenta jest zmiana wzajemnych relacji, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły. Nadrzędnym celem tak złożonej pracy jest pomoc rodzinie w osiągnięciu podstawowego poziomu funkcjonalności życiowej, zachowanie jej integralności oraz przeciwdziałanie izolacji społecznej. Asystent rodziny ułatwia rodzinom wypełnianie ich ról, aby doprowadzić do stanu równowagi życiowej i nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach lub rodzinach zastępczych. W sytuacji, gdy dojdzie do czasowego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną, rolą asystenta jest dalsze kontynuowanie pracy z rodziną tak, aby dzieci jak najszybciej powróciły do domu rodzinnego. Powołany na mocy ustawy asystent rodziny, ma za zadanie: planować, podpowiadać, konsultować, uczyć, reagować, poszukiwać i podsumowywać.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”. W/w ustawa wskazuje, że wsparcie we wskazanym zakresie będzie realizowane między innymi przez jednostki samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne realizujące wspieranie rodziny. Wprowadzone przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny, m.in. świadczeń gwarantowanych, do których szczególnie należy zapewnić dostępność dla kobiet w ciąży oraz ich dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie

i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada m.in., że rodziny uprawnione objęte będą pomocą asystentów rodziny na zasadach określonych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2018-2020

Lp.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	Liczba asystentów rodziny	2	3	2
2	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny	19	23	22
3	Liczba rodzin objętych opieką asystenta rodziny zobowiązanych przez Sąd	0	0	1
4	Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:			
	- do 3 m-cy	0	0	1
	- powyżej 3 do 12 m-cy,	0	6	1
	- powyżej 1 roku	19	17	19
5	Zakończenie pracy z rodziną z powodu:	2	1 (zmiana miejsca zamieszkania poza Gminę Połaniec)	7
	- osiągnięcie celów,	0	0	6
	- zaprzestanie współpracy przez rodzinę,	2	0	0
	- brak efektów,	0	0	1
	- zmiana metody pracy.	0	0	0

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

Asystent rodziny jest zobowiązany do systematycznego podnoszenia kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności poprzez udział w szkoleniach lub samokształceniu.

Tabela 8. Liczba asystentów rodziny w latach 2018-2020

Lp.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	2	3	2
2	Liczba szkoleń	11	5	3
3	Liczba przeszkolonych asystentów rodziny	2	3	2

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

W celach ograniczenia zjawiska niedożywiania dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach, oraz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, tut. Ośrodek realizował program „Posiłek w szkole i w domu ” na lata 2019-2023.

Tabela 9. Liczba osób objętych Programem

Liczba osób objętych programem	2018	2019	2020
		625	512

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

Rodzinom, w których występuje niepełnosprawność lub choroba członka rodziny Ośrodek Pomocy Społecznej w Połańcu umożliwia skorzystanie ze specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi te dostosowane są do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Na terenie gminy Połaniec specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone są dzieciom w szczególności z autyzmem, Zespołem Aspergera przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Tabela 10 Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi

Liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	2018	2019	2020
		12	11

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Połańcu

Inną formą pomocy jest Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby niepełnosprawne otrzymują kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności.

Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. Przystępując do programu zyskują prawo do posługiwania się znakiem „Tu honorujemy Kartę Dużej Rodziny”. Z ogólnopolskiego systemu zniżek mogą skorzystać nie tylko rodzice co najmniej trójki niepełnoletnich dzieci, ale także wszyscy Ci, którzy kiedykolwiek mieli na utrzymaniu minimum troje dzieci.

W 2020r. do tutejszego Ośrodka wpłynęło 58 wniosków i wydano 124 Karty Dużej Rodziny w postaci tradycyjnej i elektronicznej.

Ważne jest zatem, rozwijanie gminnego systemu wspierania rodziny, zapewniającego rodzinom przeżywającym trudności możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy oraz podejmowanie działań prewencyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców, u których występuje problem z należyłą realizacją tych funkcji.

IV. ZADANIA I CELE PROGRAMU

Cel główny: Stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 1. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny			
Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Okres realizacji	Realizatorzy
Objęciem pomocą finansową i rzeczową rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin z dziećmi objęta pomocą społeczną, - liczba rodzin z dziećmi objęta korzystających z posiłku, - liczba dzieci korzystających z posiłku, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z zasiłków celowych na zakup żywności lub posiłku, - liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, - liczba rodzin z dziećmi korzystających z dodatku mieszkaniowego, energetycznego 	2022-2024	OPS

Udzielanie pomocy w formie: stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej oraz specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom	- liczba rodzin/dzieci, objętych wsparciem stypendialnym, w tym socjalnym, naukowym, artystycznym i sportowym	2022-2024	OPS, UMiG, CKiSZ, OSiR, SCUW
Zapewnienie pomocy osobom doznającym przemocy	-liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia	2022-2024	OPS, Zespół Interdyscyplinarny
Współfinansowanie pobytu dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	- liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej - wysokość poniesionych nakładów finansowych	2022-2024	OPS, PCPR
Cel szczegółowy 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących problemów			
Zadania	Wskaźnik realizacji działań	Okres realizacji	Realizatorzy
Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez asystentów rodziny	- liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin, -liczba rodzin, objętych pomocą asystenta rodziny	2022-2024	OPS
Zapewnienie dostępu do szkoleń i superwizji dla asystentów rodziny	- liczba szkoleń, superwizji - liczba przeszkolonych asystentów rodziny	2022-2024	OPS, UMiG
Promowanie i organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej	- liczba imprez, uroczystości itp.	2022-2024	Placówki oświatowe, CKiSZ, UMiG, OPS, MG Biblioteka Publiczna, organizacje pozarządowe
Integracja międzypokoleniowa	- liczba imprez, uroczystości itp.	2022-2024	Placówki oświatowe, CKiSZ, UMiG, OPS, MG Biblioteka Publiczna, ŚDS, organizacje pozarządowe
Prowadzenie placówki wsparcia dziennego	- liczba działających placówek, - liczba dzieci uczestniczących w zajęciach placówki wsparcia dziennego	2022-2024	UMiG, OPS, Placówka wsparcia dziennego
Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	- liczba i rodzaj działań	2022-2024	UMiG, Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe

Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa, - liczba osób, które skorzystały z konsultacji, poradnictwa specjalistycznego	2022-2024	OPS, Placówki oświatowe, UMiG, Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Punkt Informacyjno-Konsultacyjny, PCPR
Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	- liczba rodzin wspierających	2022-2024	OPS
Działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin	- liczba uczestników projektów	2022-2024	OPS, UMiG, organizacje pozarządowe
Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży	- liczba zorganizowanych form wypoczynku, - liczba dzieci wyjeżdżających na kolonie, obozy,	2022-2024	UMiG, OPS, organizacje pozarządowe, Placówki oświatowe
Realizacja ogólnodostępnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	- liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych	2022-2024	Placówki oświatowe, Świetlice wiejskie, CKiSZ
Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych i monitorowanie terapii rodziców	- liczba rodzin objętych monitorowaniem	2022-2024	OPS, GKRPA, Policja, Zespół Interdyscyplinarny

V. ANALIZA SWOT

Aby określić właściwe cele oraz zaprojektować skuteczne działania na rzecz dziecka i rodziny należy posłużyć się analizą SWOT, czyli należy przeanalizować obecny potencjał gminy (mocne i słabe strony) oraz wskazać warunki i procesy zewnętrzne, które wpływać będą lub wpływają na funkcjonowanie gminy w analizowanym obszarze (szanse i zagrożenia).

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Doświadczenie lokalnych instytucji w pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo – wychowawcze ✓ Realizacja celów zawartych w dokumentach: <ul style="list-style-type: none"> • Strategia Rozwiązywania Problemów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich ✓ brak chęci do podjęcia i utrzymania pracy zarobkowej

<p>Společnych Miasta i Gminy Połaniec na lata 2021-2027</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Połaniec • Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 - 2023 <ul style="list-style-type: none"> ✓ funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ✓ funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Rozwiązania Problemów Alkoholowych ✓ funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego ✓ bezpłatne porady prawne dla mieszkańców gminy Połaniec ✓ współpraca OPS z organizacjami pozarządowymi w przekazywaniu żywności z Banku Żywności ✓ współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny tj. placówkami oświatowymi, przychodniami zdrowia, PCPR, Policją, Sądem Rejonowym, kuratorami, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, PUP ✓ baza oświatowa (żłobek, przedszkola, szkoły, świetlice) ✓ objęcie pomocą w postaci dofinansowania dożywiania dzieci w szkołach i przedszkolach ✓ rozwinięta baza kulturalno- rekreacyjno - sportowa ✓ funkcjonowanie świetlic wiejskich ✓ doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych ✓ aktywizacja społeczna i zawodowa klientów OPS ✓ Karta Dużej Rodziny ✓ dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych dla osób tego wymagających ✓ zatrudnienie asystentów rodzin pozwalające na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną i dzieckiem w środowisku naturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zbyt mała ilość mieszkań socjalnych ✓ brak współpracy rodzin w zakresie zmiany stylu życia ✓ roszczeniowość i niezaradność rodzin korzystających z pomocy społecznej (nieprawidłowe wzorce pokoleniowe) ✓ brak rodzin wspierających ✓ zbyt mała liczba rodzin zastępczych zawodowych ✓ występowanie zjawiska eurosieroctwa ✓ niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej ✓ różne uzależnienia członków rodziny (alkohol, narkotyki, hazard, internet) ✓ długi czas oczekiwania na leczenie odwykowe, ✓ narastająca przestępczość, przemoc ✓ brak mieszkań chronionych ✓ rozpad związków (separacja, rozwody, wyjazdy za granicę) ✓ niechęć do zakładania rodziny (późne rodzicielstwo, małodziejność)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawa sytuacji rodzin wielodzietnych ✓ podnoszenie kwalifikacji przez pracowników instytucji wspierających rodzinę 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost kosztów utrzymania rodziny ✓ obojętność społeczności lokalnej wobec problemów konkretnych osób i rodzin

<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę ✓ zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych ✓ możliwość pozyskiwania dodatkowych środków unijnych na rozwój Gminy ✓ ogólnopolskie kampanie medialne na rzecz dziecka i rodziny ✓ placówka wsparcia dziennego - świetlica środowiskowa - organizacja czasu wolnego dzieciom, pomoc w odrabianiu lekcji, zapewnienie opieki, współpraca z rodzicami i opiekunami ✓ edukacja rodzin poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, zarządzania budżetem domowym, dostęp do poradnictwa specjalistycznego ✓ mobilizowanie młodzieży i dorosłych do podnoszenia swoich kwalifikacji poprzez kursy, szkolenia, udział w projektach aktywizujących zawodowo ✓ kontynuowanie usług świadczonych przez asystentów rodzin (pomoc rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo wychowawczych) ✓ wzrost świadomości wśród mieszkańców Miasta i Gminy Połaniec na temat roli i funkcji rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost zjawisk społecznie nieakceptowanych, również wśród dzieci i młodzieży tj. przemoc, alkoholizm, narkomania, uzależnienie od internetu itp. ✓ zaniechanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców ✓ rozluźnienie więzi rodzinnych ✓ stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych ✓ przyzwyczajenie się rodzin do korzystania z pomocy społecznej ✓ system prawny (zbyt niskie kryteria dochodowe uprawniające do otrzymywania świadczeń socjalnych i świadczeń rodzinnych, niekorzystna sytuacja dla samotnych pracujących rodziców z 1-2 dziećmi) ✓ łatwy dostęp dzieci i młodzieży do różnego rodzaju używek ✓ promowanie w mass mediach konsumpcyjnego stylu życia
---	---

VI. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie miasta i gminy Połaniec, głównie do rodzin dysfunkcyjnych, jednakże wsparciem objęte zostaną także rodziny, które na skutek różnych sytuacji życiowych, znalazły się w sytuacji wymagającej udzielenia pomocy przez placówki i instytucje, prowadzące działania na rzecz wspierania rodziny.

Program głównie kierowany jest do:

- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują: ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia oraz inne negatywne zjawiska,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodzin wielodzietnych,
- rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym,

- małoletnich matek,
- rodzin niepełnych,
- rodzin wychowujących dzieci w wieku 0-5 lat,
- rodzin zmagających się z trudnościami wychowania dzieci w wieku dojrzewania,
- rodzin naturalnych, w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

Przewidywana praca z rodziną oraz wszelkiego rodzaju formy pomocy mają na celu przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny, jak również aktywizację i wzmocnienie działalności instytucji, placówek i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny. Działania skierowane są na zapewnienie bezpieczeństwa dzieci oraz podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów w celu zapewnienia optymalnego rozwoju dzieci oraz ogólnego podniesienia jakości życia całej rodziny.

Wszelkie działania mające na celu wsparcie rodziny są niezwykle ważne, gdyż wzmacniając rodzinę, wzmacniamy kapitał społeczny społeczności lokalnej.

VII. REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Połańcu
2. Urząd Miasta i Gminy Połaniec
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Programów Alkoholowych w Połańcu
4. Zespół Interdyscyplinarny w Połańcu
5. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Staszowie
6. Policja
7. Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna
8. Placówki Oświatowe
9. Sąd Rodzinny w Staszowie
10. Powiatowy Urząd Pracy w Staszowie
11. Placówki ochrony zdrowia
12. Centrum Psychoterapii PROMEDIC w Staszowie
13. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Połańcu
14. Centrum Kultury i Sztuki w Połańcu
15. Środowiskowy Dom Samopomocy w Połańcu
16. Miejsko – Gminna Biblioteka Publiczna w Połańcu
17. Placówka Wsparcia Dziennego w Połańcu
18. Organizacje pozarządowe.

VIII. CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Połaniec zaplanowana została na lata 2022-2024. Jest on dokumentem otwartym, może podlegać okresowej weryfikacji, modyfikacji i uzupełnieniu.

IX. PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Zakładanym efektem realizacji Programu jest polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Działania są ukierunkowane na konsolidację współpracy różnych grup społecznych, organizacji pozarządowych, instytucji celem odbudowywania właściwych relacji rodzinnych w tym: pozostawienia dzieci w miejscu zamieszkania, reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Realizacja zadań Programu może być finansowana:

- ze środków własnych budżetu gminy,
- z dotacji celowych z budżetu państwa,
- ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł, w tym z Unii Europejskiej.

XI. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitoring realizacji Gminnego programu wspierania rodziny w Połańcu będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji uzyskiwanych z Ośrodka Pomocy Społecznej, jako koordynatora Programu i jednocześnie instytucję wiodącą przy jego realizacji.

Realizatorzy zadań, wskazani w niniejszym Programie, zobowiązani są do przekazywania informacji i danych, niezbędnych do opracowania rocznych sprawozdań z realizacji Programu, Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Połańcu.

Obszarami podlegającymi monitorowaniu będą wyznaczone do realizacji zadania. W terminie do dnia 31 marca każdego roku Burmistrz Miasta i Gminy składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

XII. ZAKOŃCZENIE

Przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania, w pierwszym z nich kładzie się nacisk na utrzymanie dzieci w naturalnym środowisku, w drugim natomiast – na zapewnienie sprawnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowywania przez rodziców.

Reasumując zakłada się w Programie stworzenie na terenie Miasta i Gminy Połaniec optymalnych warunków dla poprawy życia dzieci i rodzin. Wszelkie działania o charakterze profilaktycznym, pomocowym i wspierającym zmierzać będą do samodzielnego rozwiązywania przez rodzinę własnych, różnorodnych problemów.

Natomiast wsparcie ze strony instytucji stanowić winno jedynie uzupełnienie działań opiekuńczo-wychowawczych dla tych rodzin, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych.